

Mythologia, Venise, 1567 - III, 10 : De Eumenidibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[25\] : De Eumenidibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre III

[Mythologia, Francfort, 1581 - III, 10 : De Eumenidibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre III

[Mythologie, Paris, 1627 - III, 11 : Des Eumenides](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre III

[Mythologie, Lyon, 1612 - III, 10 : Des Eumenides](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - III, 10 : De Eumenidibus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/823>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

ExemplaireMunich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) ,

Res/4 Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination67r°-70v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Euménides](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière

modification le 25/11/2024

aut aliquias libidinis explenda causa, aut propter ambitionem, ille gravissimis animi cogitationibus ante extremum vite diem necessario disseruitur, suoque vel ipsius iudicio iam grauissimis suppliciis putatur dignus. Sicut contra levissima sunt peccata, quae commisere; tristitatur quidem animus, quia Dei sui voluntatem offendit, at cum diuinæ clementie venit in mentem, statim illi spes venit suboritur. Qui vero p[ro]i[er]it sancte[rum] se vixile inuenet[ur] p[ro] viuens vite sue eorum, maior hunc letitia caput, quam villo orationis genere explicari possit. Quid enim tam iucundum, quid tam optabile, aut tam gloriosum cuiquam esse potest, quod tam præclarum viaticum, ante summi Dei tribunal, quam conscientia ab omnibus sceleribus libera? aut quæ divinitate, quæ nobilitate, qui honores cum animi nullius turpitudinis fiduci consci[entia] felicitate, vel etiam prælatorum facinorum memoris, comparari potest illi meiores, qui è conscientia multorum scelerū exurgunt, illi inquam sunt tartara, illi Phlegetontes, illi Styges, illi Acherontes. At letitia quæ ex integratissimæ & innocentie memoria oritur, illi sunt campi Elysii, illi beatorū insulæ, illa summa felicitas animarum, quam virtus bonis antiqui sapientes proponebant. Hec enim omnia futuram Dei vel vindictam, vel remunerationem presagiunt: hæc illa sunt omnia quæ sapientes antiqui de inferis ad coescendam ab omni turpitudine multitudinem ex cogitabant. Illa grauitas suppliciorum in sacris libris, quæ sceleratis proponuntur; aut præmiorum magnitudo, quæ virtutis bonis, iam non amplius fabulosè, sed verè à summi Dei filio Christo est proposita; atque eadem nulla vi humana est explicabilis. Dicuntur ab antiquis inferorum iudices fuisse Iouis filii; quod anima nostra, in qua sunt illæ p[ro]dictæ iudicandi facultates, divina est, & ab anima mundi, ut voluerunt antiqui, tanquam aliqua eius portio, in hæc corpora profecta. At enim quid est hæc anima mundi, nisi Deus omnipotens, qui omnia curat, omnia gubernat, omnia quæ veniunt in generationem dispersit ac distribuit? fabulati sunt Aeaci peibus hoies in formicas fuisse cōuersos, quid p[ro] hac fabula significaret antiqui explicauit Theagenes in rebus quas scriptit Arginetatum. lib. 3. quod Aeginetæ perrari erant aliquando in insula, quia frequentibus piratarum, aliarumque nationum incursionibus infestarentur; qui cum minimè fecerint resistere, in speluncis tanquam formicæ delitescebant. Aeacus autem nases xdiicare illos docuit, populosq[ue] ad rei militaris exercitationem euocauit, quare timore deiecto, externisq[ue] viribus paulatim resistore socii, è speluncis in apertum prodierunt; inde c[on]formicis in homines dicuntur fuisse conuersi, ut scripsit Zetes historiz 133. septima Chiliaidis. At Strabo lib. 8. fabule locum datum fuisse inquit, quia formicarum more terram sodiætes ut agricultoræ locum haberent, ad petras transferrent: fossaq[ue] incolebant, ne in xdiisca sumptus facerent. Hoc ipso 40 vñ sive Græci deprecatores; quia virtutem bonorum & iuitorum & temperantium preces possunt vel vniuersis ciuitatibus à Deo veniam & calamitatum finem impetrare. atque de iudicibus inferorum satis dictum est; nunc de Eumenidibus dicatur.

De Eumenidibus.

Cap. X.

AT enim quia poterat nonnullos ea fallere opinio, quod possent descendentes ad inferos sua criminæ occultare; cum & pauci homines multis peccatis

Mythologiae.

peccatis testes adhibeantur, & si qui fuerint testes, illos non eodem tempore esse perituros, cum prius mortui iudicentur, quam telles accelererint: necesse fuit persuadere multitudini imperitorum, quibus impresi iam erat in animo hi iudices, & tortores esse, & suppliciorum ministros his iudicibus assistere, qui mūrificis modis, variisque suppliciis reos confiteri quid turpe in vita egissent, cogerent. Additæ sunt igitur illæ quas variis de crux modo Furias, modo Erinnyses, modo Eumenides nominarunt: quæ Iouis coælestis & interni mandata afficiendis meritis calamitatibus hominibus exquerentur, & quæ ministri essent predicatorum iudicium in executiendas cuiusque sceleribus. Dictæ sunt zotem furæ à furore, quo fontes homines ob conscientiam scelerum exagitantur. Erinnyses ab i. m., quod indignari ac magnopere commoueri significat: Seueræ à quibusdam ob acerbitudinem. Eumenides dictæ sunt ab Orelle, quia Palladis consilio illas Argos profectus placasset à benevolentia & mansuetudine, cum prius ab indignatione Erinnyses dicerentur; ut scripsit Sophocles in Oedipode in Colono.

C' est quez nadejous i' espitez à l' o' p'nes

S' p'nes de l' o' p'nes v'z lez t'rez r'v'z

Ipsas vocamus Eumenidas, p'ctore

Quod supplicem seruauerint amabili.

20 Eumenidas fuisse Noctis filias, testatur Lycophron in Cassandra his versibus;

Zote Noctis nosc'z warples al' r'v'z a' l'p'z

az'z a' l'p'z a' l'p'z, t' p'nes l'w'k'z p'z p'z.

Fratrez vbi patris puellæ filiz

Noctis, parauerunt graues in mutuas Cxdes.

Et Aeschylus in Eumenid.

éz'z p'z l'p'z r'v'z d'z'z r'v'z.

Nos filix Noctis sumus grauissimz.

30 Alii Noctis & Acherontis filias fuisse Eumenides crediderunt. At Orpheus in hymno, quem scriptus in Eumenides, illas Plutonis, sive Iouis terrestris & Proserpinæ filias dixit in his;

Di'z'z p'nes l'p'z a' p'nes l'p'z l'p'z l'p'z

A'z'z l'p'z l'p'z p'nes l'p'z a'z'z z'z'z

q'z'z p'nes a'z'z p'nes l'p'z l'p'z l'p'z

Audite Eumenides me orantem mente benigna,

Terrestris Iouis, & casta, & dignissima proles

Inferna Iunonis.

Heodus in eo libro, quem scriptus de Origine Deorum, è terra & Saturni sanguine natas esse Erinnyses putauit, cum Iupiter patri pudenda abscondit, ac gutta sanguinis in terram cecidisset, ut est in his;

l'p'z l'p'z j'z d'z'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z

p'nes d'z'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z

T'z'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z l'p'z

Tum quæ fluxerunt atro de sanguine guttz,

Terra babit cunctas. mox & labentibus annis

Edit Erinnyses huc tristes, magnosq; gigantes.

Epimenides poeta Cretensis scriptum reliquit illas Euonymes & Saturni filias fuisse, ut patet ex his versibus;

E'z'z

Fūrētū d' vīsūlām bālīpās apīste d'vūlām tēm,
 H'c' tūn kālākēpē vīsūlām pōtē d'pūlātē,
 pōtē d'vūlātē, qd' ipōtē d'vūlātē.
 Euonymen tēnērām Saturnus duxit, & illi
 Nascitur alīma Venus pīmum, Parce inde decort,
 Aeternāq; c'fīmū nascuntur Erionyes atrē.

At Sophocles in Oedipode ia Colono Terræ & tenebrarum filias illas esse
scribit in his.

ad pōtē d'vūlātē
d'vūlātē d'vūlātē d'vūlātē
nam terribiles

10

Terræ & tenebrarum tenent nace Dex.

Has ait Hesiodus in libello de Diebus esse Rixa filias, vindicesque peierantum, in quos iussu Plutonis animaduertunt, & die quinto Lanx naras esse;
 is m' pōtē d'vūlātē, ipōtē d'vūlātē,
 d'vūlātē, d'vūlātē, d'vūlātē.
 Iude die quinto Eumenides versantur, & errant
 Vlrites, quas Rixa parit p'c nam periuris.

Et Virgilii in primo Georg.

quintam fogz; pallidus Orcus,
Eumenidesq; satz.

20

Atque id quidem ex Pythagoricornm sententia, qui numerum illum in diebus lunariis iustitie & xquitatis diem esse tradiderunt: Nam & exuperās adimit, & quod deficit, restituit xquitas, quorum utrumque est iudicis munus. Itud ipsum efficit dies quinta, quz prima addit dehcienti, cum altera quinque labentis & occidentis mensis adimat, quod c'li, exuperans. Dicebantur Eumenides pro capillis angues contortos habere in morem cincianorum, vt innuit Hora in secundo Carminum;

et intorti capillis

30

Eumenidum recitantur angues.

Sic & Catullus in Argonaut.

Quare facta virum multantes vindice pōna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons expirantis p'xportat pectoris iras.

Et in primo Elegiarum Tibull.

Tisiphoneq; impexa seros pro crinibus angues
Sicut; & huc illuc impia turba fugit.

Sophocles præterea in Electra sic Eriinnym xripedem nominauit; & Jaso.

s'pōtē d'vūlātē d'vūlātē ipōtē, Ingraibus
Insidiis Eriinnys xripes latens.

40

Licet autem ex libro 7. Iliadis, cognoscere has Furias tanquam aies aerivagas & poetis suis vocatas, quia volentes ad iussa sceleratorum supplicia conuolarent;

A'lae q'w'e, q'w'e p'p'p'p', q'w'e d'p'p'p'p'p'.

Iupiter, & Parce, quzq; acta transit Eriinnys.

Has in vestibulo inferorum habitare dixerunt poetæ, de quibus ita Virgiliius
ecce in libro sexto;

Vestibulum ante ipsum, primisq; in fauibus orti,

Lucretius,

Mythologiae.

Lugus, & vltices posuere cubilia curv.
Pallentesque habitant morbi, tristisq; senectus.
Et merus, & male suada famas, & turpis egestas.
Terribiles visu formæ, lethumq; laboriq;
Tum' consanguineus lucti sopor, & mala mentis
Gaudia mortiferumq; aduersio in limine bellum,
Ferreique Eumenidum thalami.

Qui idem tamen postea in duodecimo illas & ad solium Iouis assistere scribit, & eius nutum obseruare siquando mortalibus calamitates velit immittit;

10 tene;

Dicuntur geminæ pestes cognomine Dæz,
Quas & tartaram Nox intempesta Megæram
Uno codemque tulit partu, paribusq; reuinxit
Serpentum spiris, ventosq; addidit alias.
Hæ Iouis ad solium, fruiq; in limine Regis
Apparent, acutusq; metum mortalibus ægris.

Harum nomina, & locum vbi habitabant apud inferos, atq; adeo officiū declaravit Orpheus in hymno, quem scriptit in Eumen.

20

Δαίον Δαιον τετρά, οὐ πάπας, οὐ πάπα
τετράπετρη οὐδὲ τετρά, οὐδὲ δια πάπα
Νεκρίαν, πρότερον, τέλον αὐτοτετράν οὔγενα
Αὔρα το εἴσπειτο μάρα Τετράπετρη θύσια
τούτοις θυσάσιοι θυσάσιοι νεκροτετράν.
Horritore hæc audite Dæz veneranda propago.
Tisiphone, & simul Allecto, & diuina Megæra.
Nocturnæ, arcana, umbrolo quoz habitatis in antro
Sacras flumii slygii nigrantis ad yndas.
Confilia ad non recta virumque volatis acerbæ.

Ac deinde;

30

Ἄλλοι διάβολοι τετρά, οὐδὲ πάπα φύλα
Ἐργα θεού τοπάντει Ιερανθείης θύσια.
Iustitia quo oculos gentes torquetis ad omnes.
Iustitia afflictae semper, rectique ministræ.

Com grauissimæ scelerum vltices haberentur Eumenides, magna fuit earum reverentia apud omnes gentes; atque ita ut illatum nomina nemo prope auderet proferre, quare hæc inquit Electra apud Euripidem in, Orestie;

Ιερανθείης θύσια
Εργα θεού τοπάντει Ιερανθείης φύλα.
nominare haud audeo

Eumenides, quo istum paucis territant.

40

Orestes idcirco cum suas calamitates quas passus fuerat obmarris cedem, Iphigenia in Tauris enarraret, vbi in mentionem Eumenidum, inciditer, illas διάβολοις θεοῖς appellavit; hoc est Dæz, quas nominare non licet, quia propter seueritatem nemo illas nominare auderet, ita enim scribit Euripides in illa tragœdia;

Τούτοις πάπαις
εἰς τὰς οὐλὰς δεῖ Εὐριπίδης λέγειν
Διάβολοι περγανοί τοις οὐρανοῖς θύσια. hinc me pedem
Apollo ferre iussit Atticum in solum.

Anonymus

Anonymis iusta & Deabus soluere?

Tantus verò fuit eorum timor, ut cum Cœcus Oedipus in Atticam ductus fuisset, Dearumque Erinnym nemus intrasset, nescius cui Deorum dicatur es-
ser, aut quæ foret eius loci religio, magnus Atticorum colonorum concur-
sus fuerit ad ipsum Oedipum, qui mirabantur illum eō asum esse ingredi, cū
ip̄i neque aspicere quidem lucum p̄xterente auderent, ut est in x̄dipode
Colono apud Sophoclem;

Πλαστες γης απορθω, τι
ει δικαιοποιησε πολιτεια
αλλα γης απορθω ουτη
ταιδε λαζανισθενταρη,
ει τριπομηντα λιπη.

10

Etro nam quispiam senex, at non
Indigena, non adiisset is unquam
Lucum glabrum Erinnym grauium,
Quas tremimus vel dicere.

Nec intuentes transimus.

Neque id sanè iniuria, cum tantopere essent graues ac implacide, ut si quis
spectandi causa vel cede vel aliquo incesti aut impietatis genere pollutus in
Eumenidum templum illud intrasset, quod illis Orestes in Geryne Achaiz
oppido dicarat, continuo fieret mente captus, dirisque terroribus exagita-
retrur, ut ait Pausanias in Achaicis. Illas arbitratim sunt antiqui vestibus atris
fuisse inducas, ut ait Isacius, ac nigras vestes, Erinnym vestes appellantur,
quas ἡρωες ἵβεται vocavit Lycophron. Colebantur eximia religione Erin-
nyes in Telphusia ciuitate Arcadij, ut ait Isacius, quibus ovis nigra pregnas
mactabatur, totaque comburebatur in Carmia Peloponnesi, ut ait Sophoclis
enarrator, siebant vero illa sacra tacite, & quietis tempore, neque quisquam
e nobilibus his sacrificiis interesse iuste religionis poterat, ut scriptum reli-
quit Polemo. Tum illi sacerdotes, qui huc sacrificia faciebant, Hesychidz
nominabantur. Hinc & zries sacer Hero taciturno ante solennia immolaba-
tur, quem boni omnis gratia appellabant, cuius sacrillum fuit apud Cydo-
nios extra nouem portas. Quod vero in illis sacrificiis meliceris etiam vte-
rentur, testatur Callimachus in his carminibus;

10

30

Νεράται εγινε τετράδια μεταβολαι εγει
Αντραπαι καινοί λαζαρού έπειχεται.

Mellitos succos semper leiuna sacerdos

Vtere perpetuis affolet Hesychidis.

Magnus erat omnino labor has invocare, magna que opus erat veneficis mu-
lieribus sacrificiorum multitudine, quæ illas ad le allicerent, (nam & hz
plurimum conferre ad veneficam facultatem putabantur) quod patet ex iis
carminibus Orphei in Argonauticis, vbi Medea sacrificat pro Jasonis inco-
lumentate, veneficisque conatur draconem sopire. Non enim illa sacrificia
quævis ligna admitebant, ex quibus ignis fieret, sed cedrum tantum, & al-
num, & lumenperum, & rhamnum: è quibus pyra siebat ante foveam quandā
triplici ordine excavatam, tum victimarum illis sacrificiis convenientium
sanguis in foveam effundebatur; at corporum membra super pyram vteban-
tur cum quibus multæ res, multaque herbarum genera miscebantur cū pre-
cibus.

40

Mythologia.

cibus, quorum magna pars continetur in his versibus;

Σερπετούς παρθένους ταῦλας Τραγίδης οὐρανοῖς.

Αἴρεται αὐτὸν καὶ ταῦλας οὐρανοῖς.

αἰσθάνεται τριχίς, λαττίς φύλλας οὐρανοῖς,

Αὔχεται τριχίς, οὐρανοῖς χαλκίτης, μέταξις οὐρανοῖς

Νόσος λαττίδης ευθύνεται τριχίς οὐρανοῖς.

Εἶτα, οὐρανοῖς χαλκίτης χαλκίτης τριχίς οὐρανοῖς.

Εργάσιος λαττίδης οὐρανοῖς, οὐρανοῖς χαλκίτης χαλκίτης

κρητικής θαλασσῆς, οὐρανοῖς έργαλας οὐρανοῖς.

γέλαστος αἰσθάνεται διαδέσμης Βαρύτηρος.

Τιτανοφόρος οὐρανοῖς οὐρανοῖς, οὐρανοῖς οὐρανοῖς,

Αἰρεται τινακτες οὐρανοῖς οὐρανοῖς οὐρανοῖς.

Μαρτιαι catulos tres toto corpore nigro.

Purpura tum mista & lanaria sanguini eorum.

Scissi lis & cneucus, pulicaria tristis, & vna

Additur his anchusa rubens & chalcimus; inde

Oppletos ventres catulorum in vase repono.

Funditur ad foucas lympha, atque omenta, cauatas.

Induor & nigras vestes, odiosaque pulsans

Aera vocans oro, quz me audiuerere repente.

Rumpentes tecisci feralia monstra baratti

Accensasque tulere faces, crudeleque lumen,

Tisiphone, & simul Allecto, & diuina Megæra.

Existimabatur vinum illis omnino nō placere in sacrificiis, quare Oedipus,
ut diximus, cum in illarum lucū accessisset, iubet ab accolaeiū loci aquā
ē perenni fonte afferre, deinde pocula quodam in hunc vnam parata coro-
nare & labra & ansas lana iuuenis agnæ, ut scribit & Theocritus in Pharma-
ceutria. Deinde cum steterit ad orientem Solem inferias effundere mulū,
neque vinū vlo pacto afferre: sed post effusas inferias iubetur nouem ramos
olei ambabus manibus ter ad terram cum precibus defletere & deilcere.
Fiebant coronæ ē narcissi, quibus coronabatur his deabus sacrificantes, quz
planta illis erat dicata: sive quia apud sepulchra plerunque nasceretur, sive
quia illæ corporis ac timoris essent. Dex, quod conuenit cum Narcissi nomi-
ne. Hanc fuisse plantam vna cum croco coronis Eumenidum dicatam, testa-
tur Sophocles ita in Oedipode colono;

Ἐ παλλασσῆρι πετεῖ Σερπετοῦ

Ναρκισσοῦ, παλλασσῆρι

Αργεῖον Τιφανοῦ, δὲ τοῦ

χρυσανθεῖον κρίστου.

O pulchris racemis in dies semper

Narcisse magnarum Dearum

Antiqua coronæ, simul &

Aureus crocus.

Scriptum reliquit Paulianus in Arcadicis Cererem aliquando fuisse nomi-
natum Erinnum, quia Neptunus, cum illius filiam querentis amore capetus
esser, illam conatus est vitare: sed cū in equam se Ceres vertisset, & ad On-
cium inter armenta pasceretur a Neptuno cognita nihilominus compressa
est, cum is equi formam cepisset. Id cum illa grauiſſime tulisset, quia furere
Arcades

Arcades etinnire dicunt, dicta fuit eo nomine. Apud eosdem erecta fuit Erina
nyia statua, quæ manu sinistra cistam, dextera facem præferebat. Plutarchus
in libello quem scriptis de sera ouminis vindicta, unâ tamen Erinnym esse
putauit, quæ Adralliz Louis ac Necessitatis esset filia vindicta & scelerum mi-
nistra: & quæ omnes animas hue illuc cibitantes & tergiuersantes compre-
henderet, ad supplicium raparet, & in æternas, inauditas, profundissimasque
tenebras demerget. Nunc quid hæc significant perquiramus. Nullus iti-
mulus vel actior vel vehementior conscientia homines ad confitendum impel-
lere potest, quæ vel sine tellibus sepprodit: quare illa est diligentissima iudi-
cum inferorum ministra. Hi timores, qui traditi sunt in fabulis, flagitiosis
hominibus assidue ante oculos obnivescantur. Nam, ut ait Cicero in oratione
pro Roscio Amerino, nolite putare, quemadmodum in fabulis sapenume-
ro videtis, eos, qui aliquid impiè scelerateque commiserint, agitari, & per
terri Furiarum tēdis ardētibus; sua quæque fraus, & suus terror maxime
vexat suum quenque scelus agitat, amentiaque afficit: sive malæ cogitatio-
nes, conscientiæque animi terrent. Hæ sunt impiis assiduz, domesticæq; Fu-
riæ, quæ noctes diesque pœnas præteriorum peccatorum à conseleratissi-
mis hominibus repetunt. Atque Orestes nihil aliud esse, quam conscientiam
commemorauit apud Euripidem in sua tragœdia, quæ ipsum pro Furiis assi-
dū torquebat & exagitabat, ut patet ex his.

τίχηνα μερχαντικούς άριθμούς είναι;
είναι τόσα, που συνέβασταν από αρχαία.

Mene. Quis conficit motibus? quid est tibi mali?
Crest. Quid multa feci turpia hinc conscientia.

Quid enim aliud sunt ille Furæ, quam affectuum vindices, vel potius affec-
tus commissorum scelerum causa? omnia enim flagitia, quorum nobis su-
mus consciæ, vel per inuidiam, vel per odium, vel propter spem alicuius cō-
modi committuntur. Idecirco vicio, qm̄ cedes est, quod scelus per irā
aut odium nascitur, quod vleiscitur Tisiphone. πενία vero inuidere signi-
ficit, quæ Megara per inuidiam commisit peccata punit. At Ἀνεύδει nunquā
cessantem significat, quæ titillatio est volupratum: per quas in peccantes
Allelo animaduertit. Hæ dicuntur Noctis filii, propter inscitiam mortaliū,
qui non turpe puter, si rem diligenter perspenderit, se illa propter breuissi-
mas voluptates committere, quæ mox æterna supplicia consequentur? aut
quis non intelligat indecorum esse homini tanquam bellorum hue illuc his
impuris voluptatibus agitari? ex ignoratione sui igitur nascuntur hi affec-
tus, qui rbi in aliqua sclera homines impulerint, discruciatur animus,
quorum recordatio fit quasi crudelissimi & infelliissimi in animo tortores.
Alii Iouis terribilis & Proserpinæ filias illas esse tradiderunt, & id quidem
iure optimo: nam cum Pluto præfit diuitiis, Proserpinaque sit vis frugum, ut
patebit, quibus è Diis aptius orientur furæ, quam è diuitiis, aut vnde aper-
tius originem capient? quippe cum omnia sceleræ, omnesque voluptates è
diuitiarum copia, tanquam ex vbe primo fonte manent. Quæ tamen si ad bo-
num & temperatiæ virum affluxerint, illum minime à suo instituto possunt
deturbare: quare videtur mihi Deus sapientissimus facultates tāquam via-
ticum ad probitatem optimis eorum moderatoribus, aut tanquam duces ad
æterna supplicia impuris latronibus concessisse. Necesse est igitur aut exi-

S 2 mic

Mythologiae.

miē bonum & Dei amicum esse virum opulentum aut egregiē sceleratum,
& Diis hominibusque iniuisum illum, qui multa possideat: quoniam nulla diuiciarum præstantia vel bonitatis vel malitiae patitur mediocritatem. Idem sensisse mihi videntur, qui ē turpibus partibus Saturni & ex terra natas esse Erinnyses putarunt. Quid enim Saturnus est, nisi tempus? aut quid pudenda pars, nisi turpitudines qua in ipso tempore committuntur? terra omnium diuiciarum parens est, ex quibus nascuntur. Sunt igitur illæ animi sollicitudines, qua ob diuiciarum facultatem exurgunt per temporis opportunitatem. Qui Saturni & Enonymes filias putarunt, nil diversum ab his sentiebant. Hæc, & qua dicitur sunt superius rationes, in idem recidunt: nam qui Saturni, qui Noctis, qui Terra, qui Tenebrarum filias esse Erinnyses arbitrati sunt, solo inter se nomine differebant, re ipsa idem putarunt. Quidam Erinnyses dictas crediderunt, quia imprecations exaudirent: nam ~~esse~~ imprecations significari inquiunt, ~~esse~~ vero perficere & exaudire. Alii quia in terra habitent, cum ~~esse~~ sit terra, ~~esse~~ habitare est. Dicuntur hæc Erinnyses die quinto Lunæ, ea ratione quæ dicta est superius. Aeripedes dictæ sunt, quia cum Dei sint ministri, scelerumque vultices tardè ad impiorum supplicia mitterentur, non enim Deus repente in Sceleratos animaduertit, sed pro tarditate temporis, grauitatem penarum compensat. Aeriuagæ dictæ sunt, quia citissime ad impiorum penas conuolarent: ubi Deus aliquos vel publicè vel priuatim punire statuisset. Ego tamen aeriuagas ea de causa singi crediderim, quia ubi vel pestis, vel famæ homines inuadit, vel bellorum motus excitantur in animis mortalium, id ex aere quodammodo affecto ita Deo iubente proueniat. Nam hæc tria morborum genera ita sunt inter se connecta, ut ex iisdem parentibus & eodem partu nata sint, quod ita expressit Virg. lib. xii.

Hæc Louis ad solium, seuque in limine Regis
Apparent; aciunctaque metum mortalibus ægris:
Si quando lethum horrificum, morbove Deum Rex
Molitus, meritas aut bello territat vibes.

30 Dicebantur habitare in vestibulo inferorum, quia solliciti sunt præcipue animi motientium, grauiusque torquentur recordatione præteriorum scelerum; quod etiam senserunt ii, qui dixerunt illas ad vndam Stygis in antro quodam habitare. Hoc antrum quid est aliud, nisi obscurissimus cordis & conscientiae recessus, in quo latent hæc cogitationes, & animorum sollicitudines? Quod per hæc significare voluerunt antiqui soli viro bono omnia esse ruta, solamq; integritatem & innocentiam homines intrepidos & tranquillos ad omnem fortunæ commutationem perducere, iam explicauimus superius, ac de furiis satis, nunc dicendum est de carcere impiorum.

40

De Tartero.

Cap. XI.

Vbi scelerorum animæ multis grauissimisque vitiis contaminatae per tormenta fuerint cognitæ à iudicibus; quod inter voluptates per exterritorum hominum iniurias vixerint, quod patriam prodiderint, quod multos ob diuicias fecellerint, quod propter auaritiam vel amicos, vel viros bonos, vel parentes, vel benemeritos deseruerint, quod Deorum immortalium religionem ob pecuniam, cultumque neglexerint, illæ Furiis predictis traduntur